

Петрашук Н.О.,  
студентка 1 курсу магістратури,  
1 групи, Інституту підготовки юридичних  
кадрів для Служби безпеки України  
Національного юридичного університету  
імені Ярослава

## ПРИЧИНИ ІСНУВАННЯ ЛАТЕНТНИХ ЗЛОЧИНЦІВ

**Ключові слова:** латентність, особистість латентного злочинця, суспільна небезпечність, причини латентизації злочинців

**Keywords:** latent criminal's personality, social dangerousness, reasons of criminals' latentization

**Анотація:** Розглянуто причини існування феномену особи латентного злочинця. Проаналізовано масштаби латентизації злочинців.

**Abstract:** The work is devoted to reviewing the reasons of the existence of latent criminal's personality. Also the scale of criminals' latentization is analyzed.

Особа злочинця є одним із головних елементів предмету кримінології. При цьому, проблема особи латентного злочинця є своєрідною сірою зоною, яка наразі залишається поза увагою науковців. Варто зазначити, що особі латентного злочинця, так само як і особі злочинця притаманна така якість як суспільна небезпечність. Проте, на відміну від злочинця, який був притягнутий до кримінальної відповідальності й з часом може втратити ознаку суспільної небезпечності, завдяки застосуванню до нього запобіжних заходів, латентний злочинець, як правило, продовжує становити підвищену загрозу суспільству та його інтересам.

Так, Валуйська М.Ю. у своїй роботі «Щодо проблеми особистості латентного злочинця» визначає особистість латентного злочинця як особу, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, має всі властивості та якості, притаманні особистості злочинця взагалі, але з будь-яких причин не притягнута до кримінальної відповідальності і не визнана злочинцем у належному порядку [1, С.216]. Дана робота саме і присвячена вивченню цих причин.

Розглянемо причини, що обумовлюють наявність феномену особи латентного злочинця. Вони певною мірою будуть перекликатися із причинами виникнення латентної злочинності, що видається логічним. Але, в той же час, матимуть свою специфіку.

Першою причиною, на яку хотілося б звернути увагу, є небажання потерпілої особи чи свідка повідомляти правоохоронні органи про особу злочинця. Як зазначає Оболенцев В.Ф., іноді потерпіла особа є єдиним джерелом, що може повідомити про вчинення злочину, крім того

важливого значення набуває особиста зацікавленість особи [2, С.54] Потерпіла особа керується різними мотивами: а) недовіряє правоохоронній системі і боїться помсти з боку злочинця; б) співчуває особі злочинця через складну життєву ситуацію; в) отримала компенсацію від злочинця і вважає свої права відновленими; г) не хоче розголошувати подробиці та соромиться вчиненого щодо неї злочину; д) вважає заповіддю їм шкоду малозначною та не бажають витрачати час на спілкування з правоохоронними органами.

Другою причиною є притягнення до кримінальної відповідальності іншої особи, яка не вчиняла злочину. В даному випадку може мати місце ситуація при якій: а) невинна особа бере на себе відповідальність за злочин, який вона не вчиняла, з будь-яких причин (страх, жалість, любов тощо); б) здійснено інсценування чи наклеп; в) неефективна проводиться кримінальне провадження.

Третя причина – злочинця затримано, але його не притягнуто до кримінальної відповідальності через: а) відсутність доказів їх втрата або не виявлення; б) недоведеність вини; в) особа злочинця є малолітньою; г) особа вчиняє корупційні правопорушення, внаслідок яких уникає кримінальної відповідальності.

Четверта причина – професіоналізм злочинця та витонченість способів вчинення злочинів. Як слушно зазначає С.Е.Віцин, істотними негативними наслідками латентності злочинів є вдосконалення форм (приймів) і методів протиправних посягань окремих злочинних груп і як підсумок, певна спеціалізація і професіоналізація при скоєнні злочинів [3, С.340]

З тих чи інших причин кількість латентних злочинів надзвичайно велика. І хоча масштабам латентизації злочинців важко дати адекватну оцінку, про її стан певною мірою можна зробити висновки згідно з матеріалами Головного управління Національної поліції про стан правопорядку в Харківській області, діяльність підрозділів поліції у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку у 2016 році, відповідно до яких зареєстровано до Єдиного реєстру досудових розслідувань 49,6 тис. повідомлень про події за ознаками кримінальних правопорушень. В ході досудового розслідування особам повідомлено про підозру в 11935 кримінальних правопорушеннях. Досудове розслідування закінчено у 11746 кримінальних правопорушеннях, з них 10774 направлено до суду з обвинувальним актом. У розшуку перебувають 1406 осіб. Таким чином, за цими даними у 37 665 випадках не встановлено підозрювану особу, а в 38 826 випадках не було обвинуваченої особи [4,С.3 – 7].

Отже, причини латентизації злочинців надзвичайно різноманітні. Вони потребують глибокого теоретичного аналізу. Необхідним вбачається й проведення емпіричних досліджень у даній сфері. Пізнання особи латентного злочинця надасть можливість розробити комплекс заходів щодо протидії та боротьби зі злочинністю в цілому.

#### Список використаних джерел:

1. Валуйська М.Ю. Щодо проблеми особистості латентного злочинця / М.Ю. Валуйська // Використання досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 19 листопада 1997 р. – м. Харків: Право, 1998. – С.213 – 218.
2. Оболенцев В.Ф. Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження. – Х. Видавець СІД ФО Вапнярчук Н.М., 2005. – 128С.
3. Віцин С.Е. Латентная преступность: познание, политика, стратегия: Сборник материалов международного семинара.- М.: ВНИИ МВД России, 1993.- 340С.
4. Електронний ресурс: Інформація про стан правопорядку в Харківській області, діяльність підрозділів поліції у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку у 2016 році. Режим доступу: <http://oblrada.kharkov.ua/ua/press-center/news/16837-informatsiya-pro-stan-pravoporyadku-v-kharkivskij-oblasti-diyalnist-pidrozdiliv-politsiji-u-sferi-okhoroni-ta-zakhistu-prav-i-svobod-lyudini-protidiji-zlochinnosti-zabezpechennya-publichnoji-bezpeki-i-poryadku-u-2016-rotsi> .

Міністерство освіти і науки України  
Національний юридичний університет  
імені Ярослава Мудрого

# ЗЛОЧИННІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної  
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією  
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків  
«Право»  
2017

УДК 343.9.01:005.44  
ББК 67.61я431  
3-68

Редакційна колегія:  
проф. А. П. Гетьман,  
проф. Б. М. Головкін,  
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,  
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,  
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,  
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,  
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,  
ст. лаб. К. С. Остапко

**Злочинність у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.  
3-68 кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-  
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –  
Харків : Право, 2017. – 420 с.**

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет  
імені Ярослава Мудрого, 2017  
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017